

HÄSSELBY-VÄLLINGBY
STADSDELSFÖRVALTNING
AVDELNINGEN FÖR STADSDELSMILJÖ OCH TEKNIK

TJÄNSTEUTLÅTANDE
21 APRIL 2009
SID 1 (6)

Handläggare: Ulf Haag
Telefon: 08-508 05 308

Dnr 006-194-2009

Sammanträde 14 maj 2009

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

En ny alkohollag (SOU 2009:22)

Remiss från Kommunstyrelsen
dnr 001-000601/2009

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Leif Spjuth
stadsdelsdirektör

Sven-Göran Södergren
avdelningschef

Sammanfattning

I september år 2007 tillkallades en särskild utredare med uppdrag att göra en totalöversyn av alkohollagen. Utgångspunkten har varit en restriktiv alkoholpolitik för folkhälsan som sedan länge varit ett viktigt instrument för Sverige alkoholpolitik. Utredningen direktiv har varit tämligen omfattande, frågor som särskilt belysts har varit privatinförsel och detaljhandelsförsäljning såsom gårdsförsäljning och alkoholservering. Direktiven präglas av en viss motsättning mellan å ena sidan skyddsaspekterna och å andra sidan näringslivspolitiskt betingade önskemål. Detaljhandelsmonopolet har inte ifrågasatts. Vad gäller serveringstider föreslås ingen ändring i kommunens rätt att bestämma öppettider vid alkoholservering. En viss begränsning föreslås dock. Serveringstillstånd ska inte kunna medges längre än till längst klockan 03.00. Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till den nya alkohollagen men en del förtydligande och ändringar föreslås. Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bilaga: Remiss från Kommunstyrelsen 2009-03-16

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsdelsmiljö och teknik, i samråd med Individ och familjeomsorgen. Kommunstyrelsen har för yttrande sänt förslaget till stadsdelsnämnderna i Farsta, Norrmalm, Östermalm och Hässelby-Vällingby samt till Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, SLK och SBR för yttrande senast den 20 maj.

Bakgrund

Den nuvarande alkohollagen (AL) trädde i kraft den 1 januari 1995 och ersatte de tidigare lagarna om tillverkning av drycker, LTD och handel med drycker, LHD. Härefter har alkohollagen undergått flera förändringar. Genom beslut den 6 september 2007 bemyndigade regeringen statsrådet Maria Larsson att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av alkohollagen. Lagstiftning har sedan länge varit ett viktigt instrument i den svenska restriktiva alkoholpolitiken.

De skador som alkoholmissbruk medför drabbar i första hand missbrukaren, men även omgivningen i form av våldsbrott, trafikolyckor, ekonomiska och sociala konsekvenser för familjen etc. En överdriven alkoholkonsumtion kan, även om det inte är fråga om direkt missbruk, också ta sig uttryck i allmänt för omgivningen störande uppförande. Lagstiftningen har på grund av det sagda dubbla syften; dels att hindra den enskilde från alkoholmissbruk, dels att skydda befolkningen för konsekvenserna av andras alkoholkonsumtion. Alkoholkonsumtionen per invånare ligger på en hög nivå, inte minst vad gäller ungdomar.

Metoderna för att minska alkoholkonsumtionen har huvudsakligen gått ut på dels begränsning av tillgången och tillgängligheten genom regler om tillverkning och handel samt höga alkoholskatter, dels genom lagstiftning som verkar avskräckande och/eller ingripande, såsom straff och omhändertagande i olika former. Det finns således ett helt nät av lagar, där alkohollagen har en central plats, som helt eller delvis har anknytning till alkohol.

Lagen har fungerat tämligen väl, men är, delvis på grund av tillägg och förändringar under årens lopp, något svåröverskådlig. Utredningens uppdrag har innefattat en total översyn av alkohollagen. I direktiven, som är tämligen omfattande, anges ett antal problemställningar som särskilt ska belysas såsom privatinförsel av alkoholdrycker, detaljhandelsförsäljning, särskilt s.k. gårdsförsäljning, och alkoholservering. Direktiven i sin helhet präglas av en viss motsättning mellan å ena sidan skyddsaspekterna och å andra sidan näringspolitiskt betingade önskemål att förenkla regelsystemet för företagarna. Utgångspunkten för översynen, ska emellertid vara en restriktiv alkoholpolitik till skydd för folkhälsan. Detta har också varit utredningens målsättning. Detaljhandelsmonopolet har inte ifrågasatts, vilket heller inte har ingått i uppdraget.

Ärendet

Utredningen har haft till uppdrag att göra en total översyn av den nu gällande alkohollagen. I direktiven anges vissa frågor som särskilt skulle uppmärksammas. Åtskilliga bestämmelser har emellertid behållits oförändrade i sak. I det följande redogörs i urval de huvudsakliga förändringar som föreslås i förhållande till nu gällande rätt.

Definitionerna av alkoholdrycker återfinns i 1 kap och har betydelse främst för meddelande av tillverknings- och serveringstillstånd.

Beträffande tillverkning som behandlas i 2 kap. föreslås inga andra ändringar än vid tillämpning av sanktionssystemet. Varning ska då vara ett förstahandsalternativ. I allvarigare fall får dock återkallelse ske utan föregående varning.

Allmänna bestämmelser för försäljning och utlämnande av alkoholdrycker finns i 3 kap. Här föreslås att kommersiell förmedling av försäljning av starköl, vin och spritdrycker ska bli förbjudet.

Beträffande de i lagen uppställda åldersgränserna för utlämnande av alkohol till ungdomar har ett förtydligande gjorts så att det klart framgår att det som huvudregel är förbjudet att bjuda en underårig på alkoholdryck, men att detta kan vara tillåtet under förutsättning att det står klart att det inte kan vara till skada i den aktuella situationen. För detaljhandel med s.k. folköl föreslås smärre förändringar. Det ställs i lagtexten ett uttryckligt krav på att personalen ska ha nödvändiga kunskaper om alkohollagstiftningen, detta främst för att få ålderskontrollen att fungera bättre. Liksom hittills ska anmälan ske till kommunen när ölförsäljning påbörjas, men det införs en sanktion, böter, om denna skyldighet inte fullgörs.

Marknadsföringsreglerna har fått ett eget kapitel, kap. 6. De bestämmelser som gäller vad framställning i bild får innehålla har utvidgats till att gälla annonsering även i andra medier än periodiska skrifter. Vidare har, med hänsyn till att dagstidningarna numera som regel kommer ut i tabloidformat, den högsta tillåtna annonsstorleken i periodiska skrifter reduceras.

Serveringstillstånd och andra frågor som rör servering är det mest omfattande avsnittet och det som innehåller flest förslag till förändring. Förutom några allmänna bestämmelser som är gemensamma för olika tillstånd har de samlats i kapitel 7.

Tillstånd att servera starköl, vin och spritdrycker ska liksom hittills meddelas av kommunen. Som en nyhet föreslås att cateringföretag som bedriver verksamhet för servering i slutna sällskap ska kunna få stadigvarande tillstånd.

Det ska bli obligatoriskt för kommunerna att utfärda riktlinjer som tydligt anger vad som gäller beträffande serveringstillstånd. Kraven på sökandens kunskaper om alkohollagstiftningen skärps. Den som söker serveringstillstånd ska sålunda som huvudregel ha genomgått av FHI(Folkhälsoinstitutet) godkänd examination.

Kraven på köksutrustning har fått en annan utformning. Det föreslås att ett serveringställe ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat och ha ett varierat matutbud. Gästerna ska kunna erbjudas ett flertal maträtter av varierat slag. Efter kl. 23.00 får dock matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter. Exempelvis ska sushirestauranger eller restauranger som uteslutande serverar vegetarisk mat kunna få tillstånd att servera alkoholdrycker.

Kraven på personal och personalkontroll har förtydligats och i viss mån skärpts. Sålunda ska den som är serveringsansvarig ha fyllt 20 år. Skyldigheten att föra kassaregister utvidgas till att omfatta alla som har serveringstillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande till slutet sällskap eller bedriver verksamhet i eller i anslutning till serveringsstället. Detta omfattar även tillfälliga tillstånd till festivaler och liknande.

Liksom hittills ska det vara upp till kommunen att för varje enskilt fall bestämma vilka öppettider som ska gälla vid alkoholservice. Viss begränsning föreslås dock. Servering utanför den s.k. normaltiden, kl. 11.00–01.00, ska kunna medges till längst kl. 03.00. Serveringsstället föreslås ska vara utrymt senast 60 minuter efter serveringstidens utgång mot nuvarande 30 minuter. Den absoluta regeln ska inte gälla för rumsservice på hotell.

Sanktionssystemet förändras så att varning ska bli den normala påföljden framför återkallelse vid överträdelse av lagen eller vad som i övrigt gäller för tillståndet. För lindrigare fall införs en ny påföljd, erinran. Återkallelse bör övervägas om den som fått en eller flera varningar inte rättat till de förhållanden som föranlett varning. I vissa fall, t.ex. vid brottslighet, måste dock återkallelse kunna ske utan föregående varning.

Mässor och liknande arrangemang med provning och avsmakning av alkoholdrycker för allmänheten ska kunna tillåtas under förutsättning att det på mässområdet finns tillgång till lagad mat. Sådan måste alltså inte tillhandahållas av varje utställare. Däremot krävs att varje utställare ska ha serveringstillstånd. Härutöver får vinprovning inte tillåtas i vidare mån än vad som nu gäller.

Straffbestämmelser återfinns i 10 kap. och är oförändrade så när som på tillägg att kommersiell förmedling av försäljning, med undantag för transporter, liksom underlåtenhet att anmäla ölförsäljning ska bli straffbart.

Lagen ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd har ett tjugotal serveringsställen med serveringstillstånd och ett trettiofem försäljningsställen av folköl samt, enligt polisen, omfattande illegal försäljning av ”egenimporterad alkohol”. Kommunens

tillsyn av ölförsäljning bör underlättas av de förändringar som föreslås, exempelvis att det införs en sanktion, böter, om skyldigheten att anmäla till kommunen inte fullgörs när ölförsäljning påbörjas. Det ställs även ett uttryckligt krav på att personalen på försäljningsställena ska ha nödvändiga kunskaper om alkohol-lagstiftningen.

"Beträffande de i lagen uppställda åldersgränserna för utlämnande av alkohol till ungdomar har ett förtydligande gjorts så att det klart framgår att det som huvudregel är förbjudet att bjuda en underårig på alkoholdryck, men att detta kan vara tillåtet under förutsättning att det står klart att det inte kan vara till skada i den aktuella situationen 3kap 8§". Inom forskningen talar undersökningar om att underåriga som bjuds på alkohol i hemmet dricker mer alkohol än de som inte bjuds på alkohol i hemmet. Att för den enskilde avgöra vad som är till skada för den underårige torde vara omöjligt.

"Gästerna ska kunna erbjudas ett flertal maträtter av varierat slag. Efter kl. 23.00 får dock matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter." Uttrycken ett "fåtal rätter" och ett "flertal rätter" bör tydliggöras.

"Sanktionssystemet föreslås förändras så att varning ska bli den normala påföljden framför återkallelse vid överträdelse av lagen eller vad som i övrigt gäller för tillståndet. För lindrigare fall införs en ny påföljd, erinran. Återkallelse bör övervägas om den som fått en eller flera varningar inte rättat till de förhållanden som föranlett varning. I vissa fall, t.ex. vid brottslighet, måste dock återkallelse kunna ske utan föregående varning." Även vid enstaka överträdelser bör återkallelse utan föregående varning vara möjlig då servering till underåriga och överservering är uppenbar.

I paragrafen om tillstånd för rumsservering finns inga regler om serveringstider angivna. *"För hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler får servering av alkoholdrycker ske från minibar på hotellrum. I sådant hotell får alkoholdrycker efter särskilt tillstånd även serveras på hotellrum (rumsservering)." Tillstånd för rumsservering bör följa hotellrestaurangens serveringstillståndstider.*

"Servering av starköl, vin eller spritdrycker får inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och får inte pågå längre än till klockan 01.00. Efter särskild prövning får tillståndsmyndigheten medge att sådan servering får ske även efter klockan 01.00, dock inte i något fall senare än klockan 03.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 60 minuter efter serveringstidens utgång". Många av de serveringsställen som har serveringstillstånd till klockan 01.00 har inte kunnat få längre serveringstid med hänsyn till störningsrisken för närboende. Förslaget om förlängd utrymningstid från 30 till 60 minuter skulle innebära att störningsrisken förlängs med 30 minuter, fram till efter klockan 02.00, vilket vore olyckligt. Med hänsyn till de boende bör någon förlängning av utrymningstiden därför inte genomföras. Vad avser övrig öppethållandetid, till 03.00 eller 05.00, där någon störningsrisk inte finns bör kommunen kunna besluta om lämpliga öppethållandetider, i samråd med polismyndigheten.

Förändringarna i alkohollagen kan ha både för och nackdelar. De förändringar som genomförs bör dock följa målet om en restriktiv alkoholpolitik till skydd för folkhälsan. Tydligare ramar och regelverk kan ge stöd som motvikt till den förskönande attityd som lätt sprider sig i samhället om alkohol. Alkohollagen ska vara ett stöd i att vända den trend som lett till ökad konsumtion och därmed ett stöd till minskade samhällskostnader.

Förvaltningen är positiv till den nya alkohollagen och stödjer förslaget till ny alkohollag i stora delar. Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtande som svar på remissen.
